

Kun je buiten je eigen denken denken?

en andere
vragen die je
niet durfde
te stellen
omdat er geen
antwoord op is

Coen Simon

COEN SIMON

Kun je buiten je eigen denken denken?

En andere filosofische vragen die je niet durfde te
stellen omdat er geen antwoord op is

Inhoud

VRAGEN

Wat willen we eigenlijk als we iets vragen? 14

DENKEN

Heeft de filosoof echt niets nodig? 24

Kun je denken zonder onbewust te zijn? 26

Moet je iets aanraken om het te voelen? 27

Kan het geheugen zonder vergeten? 29

Waar denken we aan als we aan denken denken? 31

Hoe kan het dat geluid klinkt? 33

Waar zijn we als we dromen? 35

Van welk spul is de verbinding tussen lichaam en
geest gemaakt? 37

Wie is die ik die over zichzelf praat? 39

Is de pijn in mijn hart een metafoor? 41

Kan een cirkelredenering iets zeggen? 43

Zien we iets als we ons niets verbeelden? 45

Zijn we ooit dezelfde persoon? 47

Kunnen we waarheid verzinnen? 49

Denk ik zelf als ik denk? 51

Hoe serieus moet ik mezelf nemen? 54

Kun je buiten je eigen denken denken? 56

Wat doen vogels anders dan zingen? 59

Kun je echt geloven niet te geloven? 61

LEVEN

Maakt alles wat ons niet doodt ons sterker? 64

- Naar wie verlang je als je iemand liefhebt? 66
Hoe weten we zonder te weten? 68
Kun je smaak proeven? 70
Waarom willen we zo graag gezien worden? 72
Is tegen elkaar praten genoeg voor een gesprek? 74
Waarom spelen we? 76
Waar heb je zin in als je nergens zin in hebt? 78
Kunnen we gedachten van een gezicht aflezen? 80
Heeft taal invloed op mijn gevoelens? 82
Waarom stoppen we zoveel energie in de bevrediging
van onze luiheid? 84
Kun je leven zonder verlangen? 87
Wat willen we als we troosten? 89
Moet je elkaar begrijpen om elkaar te verstaan? 91
Gaan baasjes echt steeds meer op hun hond lijken? 94
Waar verlangt nostalgie naar? 96
Is de dood een gebeurtenis? 98
Is aankleden een techniek? 101
Zou er zonder waardering wel iets van waarde zijn? 103
Voor wie zorgen we als we zorgen? 105

WERELD

- Is de waarheid wel zo helder? 108
Is een vrije wil wel vrij als je deze niet zelf hebt gewild? 110
Kun je kwaad doen als je het goed bedoelt? 112
Waarom hebben we behoefte aan wat we niet nodig hebben? 114
Heeft de pessimist gelijk? 116
Bestaat normaal als we het nergens zien? 118
Waar haalt waarde haar waarde vandaan? 120
Kan je baas zijn zonder zelf te volgen? 122
Hoe geestverruimend is verslaving? 124

Wat betekent kleur nog als we alles mengen?	126
Bestaat toewijding zonder prestatie?	128
Brengt het opheffen van afstand nabijheid?	130
Kun je alleen jezelf vertrouwen?	132
Wie controleert de controleur?	134
Is de mening een uitvinding?	136

Kan het geheugen zonder vergeten?

Doordat we ‘het geheugen’ als zelfstandig naamwoord gebruiken zouden we haast vergeten dat het geheugen als zodanig niet bestaat. Niet als orgaan of lichaamsdeel in elk geval. We hebben hersenen, een hart, armen, benen, maar een geheugen staat niet op de anatomische kaart.

Het geheugen is denk ik vooral een product van het weemoedige feit dat menselijk geluk een voorbijgaande aard heeft. Het goede, het fijne, het mooie en het ware zouden we graag in een doosje willen doen, maar helaas zijn ze daar te vluchtig voor. De herinnering komt ervoor in de plaats, en zo halen we ons in het hoofd dat er een geheugen bestaat dat erop gericht is zoveel mogelijk te onthouden.

Onze preoccupatie met bewaren en behouden maakt dat we het vergeten zien als een mankement van het geheugen. We hadden iets willen onthouden, maar we vergaten het. Het lijkt logisch. Het is waarschijnlijk dezelfde preoccupatie die maakt dat we de ziekte van Alzheimer en andere vormen van dementie vooral als een falend geheugen zien, terwijl het brein het eigenlijk op heel veel punten laat afweten.

‘Wat waren we ook alweer aan het doen, Coen?’, vroeg mijn vader me eens toen hij nog niet heel lang de diagnose Alzheimer had. We stonden voorovergebogen

over zijn omgekeerde fiets. Hij wist nog wel dat hij dement was, maar niet meer dat we een band aan het plakken waren.

Door dementie als vergeetziekte te zien en het geheugen als een onthoudorgaan gaan we voorbij aan het belang van vergeten voor de meest alledaagse zaken. Zonder vergeten zou het pas echt een rommeltje worden in ons hoofd. Een muziekstuk bijvoorbeeld, noteerde Paul Valéry (1871-1945) in zijn cahiers, repeteren we in stukjes, maar onthouden we gelukkig als geheel. ‘Ik heb het in kleine stukjes tot me genomen, maar het komt in één stuk bij me boven.’

Het vergeten is volgens Valéry dan ook geen mankement van het geheugen, maar juist een vermogen dat de hele dag hard aan het werk is om betekenisvolle inhoud te generen. ‘Leren spreken houdt in: de betekenissen van de woorden leren scheiden van de omstandigheden waarin ze zijn aangeleerd – en dus het merendeel van de toenmalige verbanden vergeten. Zónder vergeten is de mens niet meer dan een papegaai.’

Ik zeg het hem na.

‘Fontein van denklust, even speels als wijs. Niemand draagt het juk van de filosofie zo licht als Coen Simon.’

– Willem Jan Otten, *schrijver, dichter en essayist*

‘Wat moeten we in deze wereld vol stellige meningen zonder vrolijke vragenstellers als Coen Simon?’

– Stine Jensen, *schrijver en hoogleraar publieksfilosofie*

‘Toegankelijk en inspirerend filosoferen over de grote vragen van deze tijd is een kunst die slechts weinigen verstaan. Aan Coen Simon is dat meer dan toevertrouwd.’

– Rob Wijnberg, *De Correspondent*

Coen Simon (1972) is filosoof en hoofdredacteur van *Filosofie Magazine*. Met zijn essays in *Filosofie Magazine* en *NRC* ontzenuwt hij hedendaagse dogma's en clichés. Van hem verschenen onder meer *Waarom we onszelf zoeken maar niet vinden* en *Filosoferen is makkelijker als je denkt*. Hij won de Socratesbeker met *En toen wisten we alles*. De jury schreef hierover: ‘In een bedrieglijk lichtvoetige stijl behandelt hij de ongemakken en eigenaardigheden van het moderne leven.’

Zijn we ooit dezelfde persoon? Waar zijn we als we dromen? Kan ik niet willen willen? Bestaat normaal als we het nergens zien? Praten we om iets te zeggen of zeggen we iets om te praten? Kun je buiten je eigen denken denken? En wat willen we eigenlijk als we iets vragen?

Al sinds Socrates zeggen we dat het enige wat de filosoof zeker weet, is dat hij niets weet. En toch hebben filosofen de reputatie wijs te zijn. Wat is dat voor een wijsheid die alleen maar vragen oplevert en geen antwoorden?

Doordat wijsbegeerte zo vaak met wijs wordt geassocieerd, zouden we haast vergeten dat filosofie een begeerte is die in ieders hart klopt. Iedereen wil weten waarom er iets is en niet niets, ook al weten we zeker dat we het nooit zullen weten. Hoeveel feiten de wetenschap ook produceert, deze vragen blijven vragen.

Maar wat gebeurt er als je de vragen anders stelt? Op geestige, gevoelige en toegankelijke wijze laat Coen Simon zien hoe onbeantwoorbare vragen wel iets zeggen. Want ook al weet Simon dat je niet buiten je eigen denken kunt denken, hij vindt in elke shortread toch een uitweg.

‘Coen Simon is een zorgvuldige observator en schrijft evocatief.’

– *de Volkskrant*

ISBN 978-90-8571-863-5

9 789085 718635